

Szűcs László

A TÉGLAGYŰJTŐ

Az első téglához a föld alól jutottam hozzá. Úgy néz ki, ahogy az ember egy régi téglát elképzeli. Azokban a hetekben terjedt el a városban, hogy szennvedélyes téglagyűjtővé váltam. Egyik barátom az Igazságügyi Palota felújításánál dolgozott, mit dolgozott, vezette a munkát, ami több volt újravakolásnál. Például az udvari részen mélyen beástak az épület alá, úgy alakítottak ki ott két új, lényegében kerekded formájú, tágas, világos tárgyalótermet, amelyek üvegmennyezete éppen a felszínnel került egy magasságba. Természetes fény, igazságos ítéletek.

Amikor megszüntették a *Váradot*, utána tavaly tavasszal a *Familia* folyóirat addigi román lapigazgatójával jártunk ide pár alkalommal pereskedni a megyei tanáccsal. Soha annyit azelőtt nem beszélgettünk, mint akkor. Igaz, nekünk csak egy egészen kicsi, szűk osztályteremnyi tárgyaló jutott, ahol a fiatal bíró feltűnően szigorúan bánt az ügyvédekkel, az egyikre rászólt: doamna, nézzen a szemembe, ha velem beszél. Azt nem tudom, miről volt szó, mindig hamar elvesztettem a fonalat az előttünk tárgyalt ügyeknél, lekötött, hogy majd mit fogok mondani, meg az, hogy a leteremtett ügyvéd nő csinos lábaihoz milyen jól passzol a hosszú talár. Mi viszont aztán szóhoz sem jutottunk, lassan csörgedezett az ügy, el-elnapolták, csak egyszer kellett felállnom, hogy megerősítsem: én vagyok én. Köszönöm, üljön le. Moldovan kolléga a második alkalommal megelégedte a nézői szerepet, s az alperes ügyvédjének hazudozásai után a mellőzöttséget megelégedve felpattant, s indulatosan belekezdett a történetünkbe, ám pár mondat után a bíró szelíd határozottsággal leintette, kérem, majd csak akkor, ha kérdezi. De nem kérdezte.

A mi tekintélyes ügyvédünket – aki pro bono vállalta a pert, mert utálta a megyei tanács elnökét – kinevezték a kormányba államtitkárnak, a fiatal helyettesítőjével aztán szépen el is veszítettük első fokon a pert, végül elengedtük a történetet. Szóval innen, a föld alól került elő az a mélyvörös téglá, amely eredetileg nem ennek az épületnek volt a része, hanem a kétszáz éve emelt Frimont-palotának, amelyről Tabéry Géza írt regényt. A

palota képe csak egy rajzon maradt fenn, aztán a múlt század előtti század végén lebontották, hogy legyen hely a bírósági épületnek. Ezek a bontogatások ma is divatosak. A téglába egy évszámot is égettek, 1846, és feltételeztük, ekkortájt épülhetett a Frimont, állítólag korábban nem is tudták pontosan, mikor. Na most tudhatjuk.

Aztán, ahogy haladtak a felújítással, a padlástérben előkerült egy skatulya gyufa, írja is rajta: Erdélyi biztonsági gyújtó. Jó száraz lehetett a padlás, ha száz év alatt sem mállott szét itt a város felett. Igaz, üres. Serkedő gyűjtőszendélyem ugyanonnan egy tetőcseréppel is erősödött. Így indult a dolog. Később kaptam egy téglát a vár fala alól, majd egy sárga keramit téglát, ami talán nem is téglá, hanem szegélykő, s vizes időben marhára csúszóssá tud válni, de azt már én találtam s vittem be a régi Váradhoz, amikor a Bémer teret felújítás céljából szétkapták. Ebben az időben került elő egy másik, ugyancsak mélyvörös, kissé malteres téglá abból az árokból, amelybe valami csövet fektettek, s Péter Zoli hamar be is azonosította: ezen a helyen állt egykor a Rózsabokor vendéglő kerthelyisége. Aztán a térfelújítás hónapjaiban volt még egy próbálkozásom, az Elit kávéház helyén is felásták a környéket, ami a világháború idején kiégett, majd a helyére a divatházat építették. Ott ma bank van, meg pénzváltó. Annak, mármint nem a divatház, hanem az Elit teraszán üldögéltek Adyék, amikor futott a rikkancs a hírrel, hogy meggyilkolták Ferenc Ferdinánd főherceget, s a költő a legenda szerint (Emőd Tamás?) azt találta mondani, hogy itt a világháború. Hát ilyeneket mostanában is könnyű mondani, a teraszok is nyitva, csak nem biztos, hogy ma is feljegyeznék. Esetleg, ha posztolnánk is. Na, onnan, az Elit alól nem lett téglánk. Hiába ólálkodtam, nem értem hozzá a munkárokhoz. A teret olasz munkások kövezték újra, táskarádiójukból régi slágerek szóltak.

Mostanában, hogy rendesen kitavaszkodott, mániákusan fotózzatom az alkonyt. Erről az egészről április tehet, amikor a naplemente a szakadozó felhők között olyan színeket és formákat bír teremteni, ami az emberből a megörökítés kényszerét váltja ki. A szürke és a lemenő Nap festette pír keveréke a legkülönösebb, ami a felhőkön megjelenik, pillanatokkal később már egészen más az árnyalat. Hubay Miklós bácsi mesélte, írta is, hogy csak Firenzében tud az ég olyan kék lenni, mint Várad felett, ezt kilencvenen túl is emlegette, amikor díszpolgárrá avatták. A szállodai szobájában memorizálta a beszédét, amit a városháza zsúfolásig telt dísztermében mondott el. Miatta nagyjából hárman-négyen voltunk ott, az alpolgármester asszony, Szilágyi Ali meg én, a tömegnyomor annak szólt, hogy akkor vette át a szí-

nész, Florin Piersic is meg egy idős ortodox apáca a díszpolgári oklevelet. A tömeg Miklós bácsi szövegét egyre türelmetlenebb morgolódással fogadta, pedig röviden franciául is üdvözölte őket, néhány lap is volt a kezében, amire hatalmas betűkkel írt fel pár szót emlékeztetőül. Nem tudom, aznap milyen volt Várad felett a firenzei kék.

Telefonnal nem túl szerencsés a felhőket fényképezni, soha nem azt adja, amit vársz, nem azt kapod vissza. Nem úgy. Lehet, már én sem látok igazán jól. A Petőfi parkban beállok egy hatalmas vadgesztenyefa alá. Hárman ha átérnénk. Felnézek. Firenzei kék a váradi zölddel. És úgy.

Téglák helyett már inkább csak öregeket gyűjtök. Ahogy Magyarai Sára idézi a *Sügérségekben* a román közmondást: „Akinek nincsen öregje, az vegyen magának.” Az ő történeteikben még ott van a város, amelyet már hiába keresel, hiába veszed a kezekbe téglánként. Ott van például gyűjteményed kedvence, a szalontai Tanár úr, aki mostanában töltötte be a 97-et, s pár éve csak, hogy tiltakozott az idősek otthona gondolata ellen, mondván, mihez kezdjen ott a sok öreg között. Igen, az öregnek ne a sok másik öreg legyen a közege. Nekem meséljen, amíg... Azt egy ideje nem tudja egészen pontosan, hogy milyen évben járunk, ez egy fölösleges információ, vagy hogy egészen pontosan mi a számítógép, az sem foglalkoztatja, meg hogy mobil, de a leélt évtizedek között tetszetős magabiztossággal cikázik. Szerettem meséltetni vele azt, amikor úgy hatvan évvel ezelőtt be akarták szervezni a szekusok. Váradra hívták, s mivel a róla írt jelentésekből tudni lehetett róla, hogy odáig van az édességéért, az állomással szembeni cukrászdában vettek neki egy csokoládétortát. Galamblelkű szekusok lehettek, mert később békén hagyták. S a torta minden mesélésnél egyre nagyobbra kerekedett.

Amit már fényképezni sem tudok, az a perc, amikor az alkony már szinte egybeolvad a teljes sötétiséggel. Majdnem csend, csak egy-két későn fekvő fecske visítását hallani.